

Fraseredelgran – nytt lovende juletre i Norge

Av Jan-Ole Skage, Åge Østgård & Bernt-Håvard Øyen

Fraseredelgran er en interessant ny art for produksjon av juletrær i Norge. Treslaget er meget slankt og trærne får en frisk mørkegrønn farge. I små leiligheter og stuer får det lett plass. Treslaget holder godt på nålene og drysser svært lite. Treet oppfattes som eksklusivt og dyrkeren kan derfor oppnå høy pris. Fraseredelgran vokser meget hurtig og er i liten grad utsatt for vår- og sommerfrost. Dette er et godt utgangspunkt for effektiv produksjon og en kan få salgbare trær allerede 5-6 år etter planting. Klimaet i lavlandet i det sørlige Norge, spesielt på Vestlandet og Sørlandet, egner seg godt for dyrking av fraseredelgran.

Forsøk så langt viser at fraseredelgran egner seg godt til juletreproduksjon. Resultater fra ulike juletreforsøk i Midt- og Sør-Norge viser at overlevelsen og høydetilveksten har vært meget god, lokalt på høyde med sitkagran. I et treslagsforsøk i Etne, Sunnhordland, hadde fraseredelgran en overlevelse på 100 % ni år etter planting, mens gjennomsnittlig overlevelse for andre treslag i samme forsøk bare var 29 %. Planteplassen var meget utsatt for både vårfrost og sommerfrost, men vi fant ingen frostskafer på fraseredelgran. Utvalget av klimarasen har vært ytterst lite, men et materiale som vokser godt i lavlandet i Sør-Norge og med lite klimaskafer er Mt. Roger fra Virginia i USA.

Friskt grønt bar av fraseredelgran. Foto: Jan-Ole Skage, Skog og landskap

RETURADRESSE:

Skog og landskap,
Postboks 115,
1431 Ås

B

NORGE

P.P.

DISTRIBUERT AV POSTEN NORGE

www.skogoglandskap.no, tlf: 64 94 80 00, Redaktør: Camilla Baumann, Produksjon: Svein Grønvold, Grønvolds Bildebyrå, Trykk: Follotrykk AS 2007, Opplag 3500

Formet fraseredelgran som er 2,2 meter høy, kun 7 år etter fødsel.

Foto: Jan-Ole Skage, Skog og landskap

Fraseredelgran regnes som et lite til mellomstort tre i Amerika og kan bli opptil 26 m høyt. Den finnes naturlig utbredt i fjellstrøk med årlig nedbør på mellom 1900 og 2540 mm og med sommertemperaturer på 11-16° C. Vestlandsklimaet synes ideelt for dyrking av treslaget. Nålene er 12-25 mm lange, mørk grønne med to hvite bånd på undersiden. Konglene er 3,5 til 7 cm lange, først purpurfarget og senere lysebrune. Fraseredelgran er utsatt for angrep av sibirsk edelgranlus på Østlandet og i Trøndelag.

Noen få norske juletreprodusenter har etter hvert fått gode erfaringer med å skjytte og selge treslaget. Særlig i bystrøk er treslaget attraktivt på grunn av sin slanke form. Det dyrkes i dag lite fraseredelgran i Norge, men treslaget har blitt godt mottatt på det norske juletremarkedet. Dyrkeren oppnår gjennomgående god pris, noe høyere enn for nordmannsedelgran og omtrent det samme som for fjelledelgran av god kvalitet.

Kontakt forfatterne:

jan-ole.skage@skogoglandskap.no

age.ostgard@skogoglandskap.no

bernt-havard.oyen.@skogoglandskap.no

På grunn av den raske veksten har fraseredelgran et lavt juletreutbytte. Dette kan kompenseres ved å knipe av knoppene og beskjære treet. Toppen må reguleres, og knoppene på sidegreiner må knipes for hånd eller greiner må skjæres med sabel for å få et fyldig og tett tre. For at flest mulig sovende knopper skal bryte, bør trærne gjødsles to ganger årlig. Fraseredelgran reagerer godt på disse behandlingene og juletreutbyttet kan dermed heves betydelig. Formingen er arbeidskrevende og må gjøres tidlig i produksjonen. Allerede fra fem til seks år etter planting kan de første juletrærne hogges. Fraseredelgran er svært utsatt for beite- og feieskader av sau eller hjort, og bør derfor inngjerdes.

Edelgranslekten har 44 arter som alle er utbredt på den nordlige halvkule, de fleste i tempererte strøk. Alle arter av edelgran (*Abies*) har holdbare nåler og drysser lite, og det er i denne slekten vi finner de treslagene som er best egnet som juletrær.

Fraseredelgran ble først importert til Europa på 1820-tallet og ble en god del brukt som hage- og parktre i England. Vi har hatt treslaget her i Norge fra omkring 1830. I Canada, Danmark og Norge er fraseredelgran også forsøkt brukt til produksjon av juletrær, men kun i liten målestokk.

Fraseredelgran (*Abies fraserii* (Pursh) Poir.) vokser naturlig sør i Appalachian fjellene (Great Smokey Mountains) i høyder mellom 1200 til 2040 meter over havet i det sørøstlige USA. Dette fjellområdet ligger sørvest i Virginia, vest i North Carolina og helt øst i Tennessee, på om lag 37° N bredde. Treslaget vokser her sammen med amerikansk rødgran, amerikansk gulbjørk, østamerikansk hemlock og sukkerlønn. Tidligere var fraseredelgran en sørlig variant av balsamedelgran (*Abies balsamea*), men er nå klassifisert som egen art. Balsamedelgran og fraseredelgran krysses naturlig i West-Virginia og nordlige Virginia, og avkommet kalles *Abies balsamea* var. *phanerolepis*.

Dekorative kongler av fraseredelgran.

Foto: Jan-Ole Skage, Skog og landskap